

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Український державний університет
науки і технологій

Кафедра «Економіки та
підприємництва ім. Т. Г. Беня»

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Навчально-методичні рекомендації
до вивчення дисципліни та виконання індивідуальних завдань

Електронне видання

Упорядники:
Т. Б. Ігнашкіна

Електронне видання

Схвалено Групою забезпечення якості освітньої програми
076.1.01.23 «Економіка та управління підприємством»

Протокол № 2 від 07.11.2024

Е 45 Економічний аналіз : навчально-методичні рекомендації до вивчення дисципліни та виконання індивідуальних завдань для студентів спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» (бакалаврський рівень) / упоряд. Т. Б. Ігнашкіна ; Укр. держ. ун-т науки і технологій. – Електрон. вид. – Дніпро : УДУНТ, 2024. – 47 с.

Навчально-методичні рекомендації призначені для використання здобувачами денної і заочної форми навчання спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» під час самостійного опрацювання теоретичного матеріалу і виконання індивідуальних завдань з дисципліни «Економічний аналіз».

Навчально-методичні рекомендації містять перелік питань програми навчальної дисципліни, методичні рекомендації до їх вивчення, вихідні дані до виконання індивідуальних завдань, а також вимоги до її оформлення та критерії оцінювання.

Іл. -. Табл. 2. Бібліогр.: 19 назв.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ.....	6
2. ТЕМАТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ	7
3. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	20
3.1. Сутність завдання та вихідні дані для його виконання.....	20
3.2. Методичні рекомендації до виконання завдань.....	42
3.3. Оформлення роботи, її захист та критерії оцінювання.....	42
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	44
ДОДАТКИ.....	45

ВСТУП

Для сучасних умов господарювання суб'єктів підприємницької діяльності характерна висока нестабільність, невизначеність, а отже, підвищений рівень ризику. Це вимагає від керівництва підприємств застосування таких методів аналізу, які дозволяють приймати своєчасні та результативні управлінські рішення. Базою, що дозволяє обґрунтовувати управлінські рішення, є економічний аналіз.

Дисципліна «Економічний аналіз» входить до циклу обов'язкових дисциплін професійної підготовки бакалаврів зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля».

Метою вивчення дисципліни є формування у майбутніх фахівців основоположних теоретичних знань, набуття навичок використання широкого методичного апарату економічного аналізу при вивченні і оцінюванні результатів діяльності підприємств та організацій з метою підвищення її ефективності.

Дисципліна «Економічний аналіз» включає п'ять розділів, з яких чотири розділи присвячено опануванню теоретичного курсу, п'ятий розділ передбачає виконання курсової роботи.

Теоретичний матеріал викладено у 9 темах, об'єднаних у чотири змістовних розділи: 1) Теорія і методологія економічного аналізу; 2) Аналіз маркетингової діяльності, виробництва і реалізації продукції; 3) Аналіз використання виробничих ресурсів підприємства; 4) Аналіз витрат і фінансових результатів діяльності підприємства.

Вивчення дисципліни «Економічний аналіз» ґрунтується на базових знаннях з економічної теорії, економіки підприємства, менеджменту, стратегії підприємства, фінансів та ін.

Навчальна дисципліна забезпечує формування наступних компетентностей:

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва та торгівлі з урахуванням ризиків.

Дисципліна забезпечує досягнення таких програмних результатів навчання:

РН 5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва та торгівлі.

РН 20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких та торговельних структур з урахуванням ризиків.

За кожним модулем навчальної дисципліни визначено наступні очікувані результати навчання.

ОРН1. Пояснювати сутність основоположних питань економічного аналізу (мета, завдання, категорії, види тощо). Класифікувати методи економічного аналізу з визначенням їх сутності та призначення, ілюструвати їх використання на практиці.

ОРН2. Аналізувати результати маркетингової діяльності підприємства, обсяги виробництва та реалізації продукції, застосовуючи прийнятні для цього методи аналізу (аналіз динаміки, структури, факторний) з формулюванням відповідних висновків.

ОРН3. Аналізувати забезпеченість підприємства основними виробничими ресурсами (основні засоби, обігові кошти, персонал), їх стан, склад, динаміку, рух та ефективність використання, формулювати повні, достовірні й адекватні висновки, прийнятні для подальшої розробки управлінських рішень.

ОРН4. З використанням офіційних форм бухгалтерської звітності та сучасного арсеналу аналітичних методів і прийомів аналізувати фінансові результати діяльності підприємства, включаючи аналіз показників, що характеризують витрати підприємства, його прибуток, рентабельність та фінансовий стан.

ОРН5. На базі доступної зовнішньому користувачу офіційної інформації здійснювати комплексний аналіз результатів діяльності обраного підприємства, застосовуючи з цією метою необхідні методи і прийоми аналізу.

1. РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Загальний обсяг дисципліни «Економічний аналіз» – 150 годин, які розподілені між видами занять для студентів очної і заочної форм навчання наступним чином (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Розподіл навчальних годин з дисципліни за видами навчального навантаження

Курс	Семестр	Усього годин	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Самост. робота	Підсумк. контроль
Форма навчання денна							
3	5	150	24	-	24	102	Диф. залік
Форма навчання заочна							
3	6	150	8	-	8	134	Диф. залік

Для успішного формування компетентностей та результатів навчання з дисципліни «Економічний аналіз» здобувач має:

- прослухати лекції, виконати практичні роботи;
- самостійно опрацювати розділи програми, які не викладаються на лекціях, відповідно до робочої програми дисципліни (див. розд. 2 цього навчального матеріалу), за потреби консультуючись з викладачем;
- виконати індивідуальне завдання;
- виконати курсову роботу;
- підготуватися до підсумкового контролю та скласти його.

Самостійне вивчення кожної теми рекомендується проводити в наступній послідовності:

- 1) ознайомлення зі змістом теми згідно з програмою;
- 2) вивчення рекомендованих літературних джерел за наданим переліком;
- 3) складання конспекту за матеріалом, що вивчається;
- 4) виконання індивідуальних завдань.

Індивідуальні завдання повинні бути виконані та оформлені у відповідності з встановленими правилами УДУНТ.

2. ТЕМАТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ

Розподіл навчальних годин з дисципліни «Економічний аналіз» для студентів денної та заочної форми навчання за темами та видами занять наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Розподіл навчальних годин за темами та видами занять

№	Тема	Кількість годин*		Самостійна робота**		Усього	
		лекції	практичні заняття	ДФН	ЗФН	ДФН	ЗФН
1	Предмет і види економічного аналізу	2/-	-	6	28	8	30
2	Метод та прийоми економічного аналізу	4/1	4/1	14		22	
3	Аналіз маркетингової діяльності та реалізації продукції підприємства	2/1	2/1	11/	26	15	30
4	Аналіз виробництва продукції підприємства	2/1	2/1	11/		15	
5	Аналіз використання основних засобів та обігових коштів підприємства	2/1	4/1	7	24	13	30
6	Аналіз матеріальних ресурсів підприємства	2/1	2/1	3		7	
7	Аналіз використання персоналу підприємства	2/1	2/1	6		10	
8	Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції	8/1	4/1	3	26	15	30
9	Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	8/1	4/1	3		15	
10	Курсова робота***	-	-	30	30	30	30
	Усього	32/8	24/8	94/	134	150	150

*Чисельник – денна форма навчання (ДФН), знаменник – заочна форма навчання (ЗФН).

**За заочною формою навчання робочою програмою дисципліни згідно з діючим «Положенням про робочу програму навчальної дисципліни Українського державного університету науки і технологій» не передбачено розподіл часу на самостійне опрацювання навчального матеріалу за окремими темами.

***Навчально-методичні рекомендації до виконання курсової роботи передбачено окремим виданням.

Зазначена кількість годин включає час як на аудиторну, так і на самостійну роботу. Нижче надано робочу програму та методичні вказівки до вивчення окремих тем дисципліни.

Тема 1. Предмет і види економічного аналізу [1-5]

Питання навчальної програми

Мета, завдання та основні категорії економічного аналізу. Предмет економічного аналізу. Види економічного аналізу. Інформаційна база економічного аналізу. Організація та етапи економічного аналізу.

Методичні рекомендації

Починаючи розгляд теми, здобувач повинен усвідомити роль економічного аналізу в діяльності підприємства, яка полягає у виявленні проблемних питань, вузьких місць, недоліків, резервів, що дозволяє на наступному кроці передбачити відповідні заходи з покращення роботи.

Виходячи з цього, слід сформулювати предмет, мету та завдання економічного аналізу. Знайомство зі структурою (тематикою) дисципліни, повинно привести студента до розуміння того, що її зміст (аналіз виробництва і реалізації, виробничих ресурсів, витрат і фінансових результатів тощо) охоплює переважно питання внутрішньої діяльності підприємства, тобто, остання вивчається, так би мовити, «зсередини». У дотичній до економічного аналізу дисципліні, в «Економічній діагностиці» підприємство розглядається, так би мовити, «ззовні», що відповідно відображається в її тематиці (діагностика конкурентного середовища, конкурентоспроможності підприємства та її продукції, потенціалу та ринкової вартості, економічної безпеки тощо).

Як і будь-яка інша дисципліна, економічний аналіз має свій специфічний набір основних категорій: ресурси, фактори, причини, резерви. Потрібно розкрити сутність кожної категорії, ознайомитися з класифікаціями факторів економічного аналізу та резервів підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Наступним кроком у вивченні теми є ознайомлення з видами економічного аналізу, класифікованими за різними ознаками. Так, залежно від глибини та призначення результатів виділяють такі види аналізу (загально-економічний, техніко-економічний, функціонально-вартісний); за часом дослідження – попередній, оперативний, поточний, стратегічний; за місцем проведення – внутрішньогосподарський і міжгосподарський; галузевий і міжгалузевий. Слід надати коротку сутнісну характеристику кожного виду.

У продовження вивчення першої теми, розкриваються питання інформаційної бази економічного аналізу з розглядом загальної системи економічної інформації, а також безпосереднього інформаційного забезпечення аналізу.

Завершенням теми є розгляд питань організації економічного аналізу з виділенням її основних методичних принципів та етапів його проведення з наданням короткої характеристики кожного етапу.

Запитання для самоперевірки

1. Яка роль економічного аналізу у підвищенні ефективності виробництва за умов ринкових відносин?
2. У чому полягають мета і завдання економічного аналізу?
3. Назвіть та надайте сутнісну характеристику основним категоріям економічного аналізу.
4. Що ви розумієте під факторами та резервами виробництва? Наведіть їх класифікацію.
5. З якими науковими дисциплінами пов'язаний економічний аналіз?
6. Охарактеризуйте предмет економічного аналізу.
7. Які види економічного аналізу ви можете назвати?
8. Надайте короткий опис інформаційної бази економічного аналізу.
9. За якими етапами здійснюється економічний аналіз?

Тема 2. Метод та прийоми економічного аналізу [5,6,7]

Питання навчальної програми

Сутність методу економічного аналізу, його характеристика та методологічна основа. Технічні прийоми економічного аналізу та їх класифікація. Абстрактно-логічні прийоми економічного дослідження. Особливості використання прийому порівняння в економічних дослідженнях. Евристичні прийоми дослідження. Балансовий спосіб. Прийоми елімінування в економічному аналізі. Використання в економічному аналізі способів пропорційного ділення, часткової участі та інтегрального способу. Використання математичних методів в економічному аналізі.

Методичні рекомендації

Для розкриття змісту цієї теми перш за все потрібно засвоїти базові методологічні положення економічного діагностування, а саме, визначитися власне із сутністю цього поняття, його змістовним наповненням (використання системи показників, встановлення взаємозв'язків між ними, аналіз причин їх зміни), ознайомитися з класифікацією методів (способів, прийомів) бізнес-діагностики. Розглядаючи класифікацію, слід виділити такі групи: якісні (інакше абстрактно-логічні), кількісні (у тому числі, описові та аналітичні) методи аналізу. Здобувач повинен навести приклади конкретних способів, що відносяться до тієї чи іншої групи.

Продовжуючи вивчення цього питання, слід розкрити сутність кожного способу, що входить до окремих груп. При цьому необхідно враховувати, що ступінь деталізації для різних груп може бути різною. Такі якісні методи, як індукція, дедукція, аналіз, синтез є загальновідомими і використовуються в будь-якій науці чи дисципліні. Тому достатньо навести загальні їх визначення. До описових методів відносять переважно методи статистичного аналізу

(середні, відносні величини, групування тощо), які детально вивчаються у відповідній дисципліні. Низка аналітичних методів, що передбачають використання прийомів стохастичного факторного аналізу (наприклад, кореляційно-регресійного, дисперсійного) та прийомів оптимізації (наприклад, лінійного програмування) теж більш детально вивчаються в інших дисциплінах. Особливу ж увагу рекомендується приділити розгляду і опануванню прийомів детермінованого факторного аналізу (ланцюгові підстановки, способи абсолютних та відносних різниць, індексний, пропорційного ділення, часткової участі, інтегральний, балансовий). У контексті цього питання здобувач повинен розрізняти типи детермінованих факторних моделей (адитивні, мультиплікативні, кратні, комбіновані).

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає сутність методу економічного аналізу?
2. Надайте характеристику технічним прийомам економічного аналізу.
3. Надайте характеристику абстрактно-логічним прийомам економічного аналізу?
4. Назвіть особливості використання прийому порівняння в економічних дослідженнях.
5. Охарактеризуйте групу евристичних прийомів дослідження.
6. Розкрийте значення застосування середніх та відносних величин в економічному аналізі.
7. Розкрийте значення використання в економічному аналізі рядів динаміки.
9. Яке значення мають групування в аналітичних дослідженнях?
10. Наведіть приклади застосування балансового способу в економічному аналізі.
11. Перелічіть та надайте сутнісну характеристику прийомам елімінування в економічному аналізі.

Тема 3. Аналіз маркетингової діяльності та реалізації продукції підприємства [1,4.8,9]

Питання навчальної програми

Значення та завдання аналізу маркетингової діяльності. Аналіз ринків збуту продукції. Аналіз цінової політики підприємства. Завдання та інформаційне забезпечення аналізу реалізації продукції. Аналіз динаміки і виконання плану реалізації продукції. Аналіз факторів та резервів збільшення випуску і реалізації продукції.

Методичні рекомендації

Ця тема містить два тісно пов'язаних між собою блоки питань, один з яких присвячений аналізу маркетингової діяльності, другий – безпосередньо аналізу реалізації продукції. Розглядаючи перший блок, слід звернутися, в першу чергу, до основоположних положень маркетингу, які вивчалися на попередньому курсі у відповідній дисципліні. В економічному ж аналізі акцент робиться власне на аналітичному аспекті зі з'ясуванням ролі аналізу маркетингової діяльності, відображенням питань аналізу різних компонентів комплексу маркетингу (товарної та цінової політики, системи розповсюдження та просування товару).

Вивчення другого блоку доцільно почати з усвідомлення завдань аналізу реалізації продукції, ознайомлення з джерелами інформації, в яких можна знайти відповідні вихідні дані для його виконання. Важливим завданням є аналіз динаміки реалізації. Можна порекомендувати виконувати такий аналіз, використовуючи метод дедукції, тобто від загального до часткового. Так, спочатку доцільно проаналізувати показник реалізації продукції в цілому по підприємству у вартісному вимірі. Особливо це важливо при багатоменклатурному виробництві, для якого визначення загального обсягу реалізації у натуральному вимірі неприпустимо. Поглиблюючи аналіз динаміки, вивчають реалізацію за видами продукції в натуральному і вартісному вимірі, за структурними підрозділами підприємства, ринками збуту, групами споживачів, каналами розповсюдження. Не менш важливим елементом є аналіз структури реалізації, який в основі своїй виконується в розрізі напрямів аналізу динаміки. За наявності інформації про ціни, обсяги та вартість реалізації можливе виконання факторного аналізу з виявленням впливу цін і фізичних обсягів на зміну вартісного показника реалізації.

На завершення теми слід охарактеризувати можливі резерви збільшення обсягів реалізації продукції.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні завдання аналізу маркетингової діяльності підприємства?
2. Назвіть основні етапи аналізу цінової політики підприємства.
3. Які основні завдання і показники оцінки системи розповсюдження товарів?
4. Якими джерелами інформації користуються, аналізуючи реалізацію продукції?
5. Які основні завдання аналізу реалізації продукції?
6. Назвіть фактори, що впливають на обсяги продажу продукції.
7. Назвіть основні показники, що використовуються для аналізу ринків збуту продукції.
8. Назвіть прикладі напрямів збільшення обсягів реалізації продукції.

Тема 4. Аналіз виробництва продукції підприємства [1,2,4.5]

Питання навчальної програми

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу виробництва продукції. Аналіз обсягів, динаміки і виконання плану виробництва продукції. Аналіз асортименту продукції. Аналіз структури випуску продукції. Аналіз якості виробленої продукції. Аналіз браку. Аналіз ритмічності роботи підприємства. Аналіз факторів та резервів збільшення випуску продукції.

Методичні рекомендації

Вивчення цієї теми, як і попередньої, слід почати з переліку завдань, які в ній вирішуються, ознайомлення з інформаційною базою, яку можна використати для його виконання.

При аналізі динаміки обсягів виробництва використовують показники, відомі з курсу статистики (абсолютний приріст, темп зростання, темп приросту та їх середні значення за обраний період дослідження тощо). Аналіз структури виробництва здійснюється у розрізі окремих видів продукції.

Окрім аналізу зміни показників у часі також опановують методичні підходи до аналізу виконання планових завдань, договірних зобов'язань. Загальновикористовуваним у даному випадку є так званий метод найменшого числа. За його допомогою аналізують виконання плану за асортиментом, плану реалізації з урахуванням договірних зобов'язань. Аналіз ритмічності виробництва також здійснюється за цим способом.

Продовжуючи вивчення питання виробництва, аналізують якість продукції за різними методичними прийомами (першосортних одиниць, порівняння середньозважених цін, порівняння відсотків виконання плану у вартісному й натуральному вираженні) та брак продукції.

У випадках, коли це доцільно й можливо (зважаючи на наявність вихідної інформації), використовують факторний аналіз, визначаючи відносний чи абсолютний вплив факторів на результативний показник. Наприклад, знаючи продуктивність обладнання в одиницю часу і фактичний час роботи за аналізований період, можна розрахувати їх вплив на випуск продукції в натуральному вимірі.

На завершення теми слід охарактеризувати можливі резерви збільшення обсягів виробництва продукції.

Запитання для самоперевірки

1. Яке значення має аналіз виробництва продукції?
2. Які показники використовують при аналізі обсягів виробництва продукції?
3. Назвіть можливі причини зміни обсягів виробництва продукції.

4. Розкрийте зміст методики аналізу асортименту і структури випуску продукції.
5. Які показники використовують при здійсненні аналізу якості продукції?
6. У чому полягають особливості аналізу браку? Які причини його породжують?
7. Які чинники впливають на ритм роботи підприємства?
8. Якими способами можна визначити коефіцієнт сортності?
9. Назвіть можливі резерви збільшення обсягу виробництва продукції.

Тема 5. Аналіз використання основних засобів та обігових коштів підприємства [1,5,10-12]

Питання навчальної програми

Значення, завдання та джерела інформації. Аналіз складу, динаміки, структури і технічного стану основних засобів. Аналіз показників руху основних засобів. Аналіз ефективності використання основних засобів. Резерви зростання фондівіддачі і рентабельності основних засобів. Аналіз складу, динаміки та структури обігових коштів підприємства. Аналіз показників ефективності використання обігових коштів підприємства та визначення шляхів зростання їх оборотності.

Методичні рекомендації

Цю тему присвячено опануванню питань аналізу важливих елементів, без яких виробничий процес підприємства неможливий, а саме, аналізу основних засобів та обігових коштів).

Традиційно вивчення теми починається з в'яснення завдань аналізу відповідного виду ресурсу, інформаційного забезпечення такого аналізу.

Переходячи безпосередньо до аналізу основних засобів, здобувачу необхідно чітко розуміти, в яких напрямках він може здійснюватися. По-перше, це аналіз складу основних засобів, їх динаміки та структури. При розгляді останнього аспекту доцільно визначити і в подальшому проаналізувати такі показники структури: питому вагу основних засобів в балансі підприємства; частку основних виробничих засобів у загальній їх вартості; питому вагу окремих видів основних виробничих засобів; частку активної і пасивної частини. Далі слід надати аналіз технічного стану основних засобів, використовуючи з цією метою як мінімум два показника – коефіцієнт зносу та коефіцієнт придатності. Для аналізу руху основних засобів здобувачу додатково знадобиться інформація щодо введення нових та вибуття діючих основних засобів. Наступний аспект аналізу основних засобів – це аналіз ефективності їх використання. Потрібно згадати з дисципліни «Економіка підприємства» систему показників – узагальнюючі (фондовіддача, фондомісткість, рентабельність основних засобів), часткові (коефіцієнти

інтенсивного, екстенсивного, інтегрального використання обладнання), специфічні (враховують особливості тієї чи іншої галузі). Окрім традиційного методу вивчення динаміки, показник фондоддачі також може бути проаналізований з виділенням впливу на нього окремих факторів.

За аналогічною схемою аналізуються й обігові кошти підприємства. Різниця полягає в іншому складі елементів: елементи оборотних фондів (виробничі запаси, незавершене виробництво, напівфабрикати власного виробництва, витрати майбутніх періодів) та елементи фонду обігу (готова продукція на складах підприємства, дебіторська заборгованість, грошові кошти на поточних рахунках в касі підприємства). Також обчислюються інші показники ефективності використання обігових коштів (коефіцієнти оберненості, завантаженості, тривалості одного оберту, абсолютне і відносне вивільнення). Сутнісну характеристику цих аспектів оборотних коштів слід пригадати, звернувшись до вже вивченого раніше матеріалу в дисципліні «Економіка підприємства».

Запитання для самоперевірки

1. Назвіть особливості функціонування основних засобів у виробничому процесі.
2. На які групи поділяють основні засоби за функціональним призначенням?
3. Які показники використовують при аналізі технічного стану основних засобів, їх руху?
4. Якими показниками характеризується рух основних засобів?
5. Охарактеризуйте систему показників, що використовують для аналізу ефективності використання основних засобів.
6. Наведіть відомі вам приклади специфічних показників ефективності використання основних засобів.
7. Які фактори впливають на ефективність використання основних засобів?
8. У чому полягають особливості функціонування обігових коштів у виробничому процесі?
9. За якими основними елементами аналізують обігові кошти?
10. Які показники використовують для аналізу ефективності використання обігових коштів?
11. Назвіть можливі резерви підвищення ефективності використання обігових коштів.

Тема 6. Аналіз матеріальних ресурсів підприємства [1,5]

Питання навчальної програми

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу використання матеріальних ресурсів. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними

ресурсами. Аналіз використання матеріальних ресурсів. Аналіз прибутку на гривню матеріальних витрат.

Методичні рекомендації

Починаючи вивчення цієї теми, зосереджуються на з'ясуванні сутності та видів матеріальних ресурсів, розумінні необхідності їх поповнення та раціонального використання, їх впливу на прибуток підприємства.

Далі традиційно формулюють мету і основні завдання аналізу матеріальних ресурсів, з'ясовують, з використанням яких джерел інформації здійснюють такий аналіз. Важливим питанням теми є розуміння способів аналітичного дослідження (логічні, математичні, евристичні) та можливих напрямів їх використання.

Невід'ємною частиною аналізу матеріальних ресурсів є визначення того, наскільки обґрунтованим і ефективним є портфель замовлень підприємства на постачання тих чи інших матеріальних ресурсів, наскільки дотримуються процедури контролю матеріальних запасів, засновані на певних принципах (замовлення тільки потрібного, мінімальний рівень запасу, виходячи з обґрунтованих норм витрат матеріалів, система складування, що дозволяє належному зберіганню запасів тощо). В контексті розгляду цього питання попередньо аналізується забезпеченість потреби в матеріальних ресурсах, у тому числі, й джерелами покриття.

Переходячи до аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів варто розглянути систему техніко-економічних показників, в якій представлено як узагальнюючі показники, так і специфічні в залежності від особливостей виробництва, використовуваних видів матеріалів. При цьому слід наголосити, що ці показники базуються не на сумі матеріальних ресурсів, а сумі матеріальних витрат, як наприклад, матеріаломісткість, питома вага матеріальних витрат у вартості виробленої продукції, прибуток на 1 грн матеріальних витрат.

Запитання для самоперевірки

1. З якою метою виконується аналіз матеріальних ресурсів?
2. Назвіть основні прийоми та способи дослідження, що використовуються для аналізу матеріальних ресурсів.
3. Чому нормативні витрати є ключовим елементом у системі управління й аналізу матеріальних ресурсів?
4. У чому полягає різниця між матеріальними ресурсами та матеріальними витратами?
5. Які фактори спричиняють найбільший вплив на забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами і чому?
6. Які методичні підходи використовують для аналізу матеріальних ресурсів?

7. Які показники використовують для оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів?
8. Як визначити, чи забезпечене підприємство у повному обсязі матеріальними ресурсами?

Тема 7. Аналіз використання персоналу підприємства [1,2,4,9]

Питання навчальної програми

Аналіз чисельності, складу та руху робочої сили. Аналіз використання фонду робочого часу. Аналіз продуктивності праці. Аналіз ефективності використання персоналу підприємства. Аналіз фонду заробітної плати. Аналіз ефективності використання фонду заробітної плати.

Методичні рекомендації

Аналіз використання живої праці виконується за такими напрямками: аналіз чисельності персоналу, аналіз продуктивності праці, аналіз фонду оплати праці. Стосовно чисельності персоналу оцінюється забезпеченість підприємства трудовими ресурсами, визначається їх структура за різними класифікаційними ознаками (категоріями персоналу, статтю, віком, освітою тощо), аналізується рух робочої сили, використання робочого часу на підприємстві. Далі аналізу підлягає продуктивність праці, як узагальнюючий показник ефективності використання персоналу підприємства, з використанням при цьому методів вивчення динамічних рядів та факторного аналізу. Наступний аспект – аналіз фонду оплати праці з розглядом впливу на його величину середньої заробітної плати та чисельності персоналу.

На завершення вивчення теми розглядаються можливі джерела підвищення ефективності використання цього виду виробничих ресурсів.

Запитання для самоперевірки

1. Як визначити, чи забезпечене підприємство трудовими ресурсами?
2. Як проаналізувати якість робочої сили?
3. Що таке плинність кадрів?
4. Як дослідити використання робочого часу?
5. За якими групувальними ознаками може проводитись аналіз структури персоналу підприємства?
6. За якими показниками аналізується використання робочого часу, рух робочої сили?
7. Дайте визначення продуктивності праці. Які фактори впливають на продуктивність праці?
8. Як провести факторний аналіз фонду оплати праці?
9. Назвіть можливі шляхи підвищення ефективності використання трудового потенціалу підприємства.

Тема 8. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції [1,5]

Питання навчальної програми

Значення, завдання, об'єкти аналізу собівартості продукції та джерела інформації. Аналіз загальної суми витрат на виробництво продукції. Аналіз витратомісткості продукції. Аналіз собівартості одиниці продукції. Аналіз прямих матеріальних витрат. Аналіз прямих трудових витрат. Аналіз непрямих витрат. Аналіз операційних витрат. Аналіз витрат за центрами відповідальності. Визначення резервів зниження собівартості продукції.

Методичні вказівки

Традиційно першими питаннями теми є завдання та інформаційне забезпечення аналізу витрат підприємства. Знайомлячись з офіційною бухгалтерською звітністю щодо витрат підприємства, здобувач повинен розібратися з їх поділом у першому розділі форми №2 «Звіт про фінансові результати» (собівартість реалізованої продукції, витрати на збут, адміністративні витрати і т. д.). Окремо в іншому підрозділі цього ж документа представлено операційні витрати в розрізі окремих їх елементів (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація основних засобів, інші витрати). З метою поглиблення аналізу витратних показників, представлених у формі №2, доцільно звернутися до форми №5 «Примітки до фінансової звітності», в якій надано розшифровку укрупнених статей.

Окрім аналізу витрат за формою №2 важливим є аналіз собівартості одиниці продукції по окремому структурному підрозділу підприємства, в тому числі, по конкретних видах продукції, що виробляються в даному підрозділі. Тобто мова йде про аналіз собівартості продукції за статтями калькуляції. Виконуючи його, доцільно, окрім аналізу динаміки і структури, визначити вплив цінового фактору та витратних коефіцієнтів сировини, матеріалів, палива, енергетичних ресурсів на зміну питомої собівартості продукції. Також доцільно звернутись до аналізу витрат за системою «директ-костинг», який ґрунтується на поділі витрат на умовно-постійні та змінні.

Далі слід піддати аналізу узагальнюючий показник витрат, а саме витрати на 1 грн товарної продукції, використовуючи придатні для цієї мети методи.

Наостанок, виявляються шляхи зниження собівартості продукції

Запитання для самоперевірки

1. Розкрийте значення та сформулюйте основні завдання аналізу витрат підприємства.
2. Які джерела інформації використовують для аналізу витрат підприємства?
3. За якими ознаками можуть групуватися витрати підприємства?

4. У чому виявляються особливості аналізу умовно-постійних і умовно-змінних витрат?
5. Які види та показники собівартості продукції Ви знаєте?
6. У чому полягають особливості аналізу витрат за статтями калькуляції?
7. У чому полягають особливості аналізу витрат за елементами витрат?
8. Викладіть методику розрахунку впливу факторів «питома норма витрат», «ціна» на зміну матеріальних, паливо-енергетичних витрат у собівартості продукції.
9. Як виконується факторний аналіз показника «витрати на 1 грн товарної продукції»?
10. Назвіть можливі резерви скорочення витрат підприємства.

Тема 9. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства [1,4,5,9]

Питання навчальної програми

Значення, завдання аналізу фінансових результатів і джерела інформації. Аналіз складу і динаміки прибутку підприємства. Аналіз прибутку від реалізації продукції. Аналіз рівня середніх реалізаційних цін. Аналіз інших фінансових доходів і витрат Аналіз показників рентабельності. Методика підрахунку резервів збільшення суми прибутку і рентабельності. Загальна оцінка фінансового стану.

Методичні вказівки

Основним фінансовим результатом діяльності є прибуток, що залишається у підприємства після сплати податків, тобто чистий прибуток. Але здобувачу потрібно розуміти, що цей кінцевий результат певним чином формується і на кожному етапі розраховуються відповідні види прибутку, зокрема, валовий прибуток, прибуток від операційної діяльності, прибуток від звичайної діяльності. Тому аналізу повинні підлягати усі види прибутку. Особливу увагу рекомендується приділити факторному аналізу прибутку з виділенням факторів: кількість продукції, собівартість одиниці продукції, ціна за одиницю продукції.

Узагальненим відображенням фінансових результатів діяльності підприємства є показники рентабельності (рентабельність окремих видів продукції, рентабельність реалізованої продукції, рентабельність виробництва та ін.). Потрібно навести алгоритми розрахунку перелічених показників та надати їх тлумачення. Важливо при цьому обґрунтувати, який саме показник прибутку (валовий прибуток, операційний прибуток, прибуток до оподаткування, чистий прибуток) доцільно прийняти для обчислення того чи іншого показника рентабельності.

Заключним питанням аналізу прибутку і рентабельності є виявлення резервів їх підвищення.

На завершення слід ознайомитись із загальними положеннями та методами діагностики фінансового стану (горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний аналіз тощо), враховуючи, що більш детальний розгляд цих питань передбачений при вивченні дисциплін фінансового спрямування.

Запитання для самоперевірки

1. Розкрийте значення та основні завдання аналізу прибутку та рентабельності діяльності підприємства.
2. За якими джерелами інформації виконується аналіз прибутку підприємства?
3. Які види прибутку вам відомі?
4. Які фактори впливають на прибуток підприємства? Як розрахувати вплив окремих факторів?
5. Які показники рентабельності вам відомі? Надайте алгоритми їх розрахунку.
6. Перелічіть можливі резерви збільшення прибутку та рентабельності.
7. За якими основними методами оцінюється фінансовий стан підприємства?
8. Назвіть приклади показників, що характеризують фінансову стійкість підприємства.
9. За допомогою яких показників оцінюється ліквідність підприємства?
10. Які причини виникнення фінансових ускладнень у роботі?

3. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Сутність завдання та вихідні дані для його виконання

Практична частина дисципліни «Економічний аналіз» передбачає самостійне виконання здобувачами заочної форми навчання комплексу завдань, які мають розрахунково-аналітичний характер і охоплюють всі основні теми курсу.

Мета роботи полягає у закріпленні методичних положень і придбанні практичних навичок аналізу основних економічних показників діяльності підприємств.

Характер роботи - індивідуальний. Загалом кожен студент повинен виконати 8 із представлених нижче завдань, згідно з наданим варіантом (додаток 1).

Номер варіанта відповідає порядковому номеру студента в алфавітному списку групи.

Завдання 1. За наведеними нижче даними виконати аналіз роботи вугільних шахт з використанням методів статистичного аналізу, попередньо обчисливши середньомісячний видобуток вугілля по трьом шахтам разом:

а) за 1 півріччя; б) за 2 півріччя; в) за рік.

	1 півріччя		2 півріччя	
	Середньо-облікова чисельність робітників, осіб	Середньомісячний видобуток вугілля на 1 робітника, т	Всього видобуто вугілля, т	Середньомісячний видобуток вугілля на 1 робітника, т
Шахта 1	150	50	10200	60
Шахта 2	200	50	13300	70
Шахта 3	250	70	19200	80

Завдання 2. За наведеними нижче даними проаналізувати динаміку злочинності в абсолютних і відносних розмірах з урахуванням віку засуджених, використовуючи статистичні методи аналізу. Зробити висновки.

Вік, років	Число засуджених, осіб		
	2018	2019	2020
14-19	456	392	421
20-29	522	448	479
30-39	229	255	219
40-49	146	195	45
Разом	1353	1290	1264

Завдання 3. За наведеними нижче даними проаналізувати зміни, що відбулися у водоспоживанні в аналізованому періоді, використовуючи з цією метою статистичні методи аналізу. Зробити висновки.

Показники	Спожито води, тис. м ³		
	2018	2019	2020
На зрошення, зневоднення та сільськогосподарські потреби	161	155	142
На виробничі потреби	105	107	96
На господарсько-питні потреби	22	25	26
Разом	288	287	264

Завдання 4. За наведеними в таблиці даними про виробництво та споживання первинних енергоносіїв (млн т умовного палива) у різних країнах визначити для кожної з них відносні величини, які б характеризували: а) динаміку споживання та виробництва енергоносіїв; б) ступінь забезпеченості країн енергоресурсами. Зробити висновки про динаміку залежності країн від імпорту первинних енергоресурсів.

Країна	Споживання енергоресурсів		Виробництво енергоресурсів	
	2005	2020	2005	2020
А	188	374	176	160
В	254	302	228	199
С	117	231	73	45

Завдання 5. За наведеними нижче даними проаналізувати зміни, що відбулися у випуску продукції в аналізованому періоді, використовуючи з цією метою статистичні методи аналізу. Зробити висновки.

	1 квартал		2 квартал	
	план випуску продукції, тис. грн	% виконання плану	фактичний випуск продукції, тис. грн	% виконання плану
Завод 1	900	108	990	110
Завод 2	600	95	686	98
Разом	1 500		1 676	

Завдання 6. Проаналізувати вплив зміни кількості реалізованих виробів і цін на виручку від реалізації продукції, використовуючи метод індексного факторного аналізу. Зробити висновки.

№ з/п	Виріб	Реалізовано виробів, тис. шт.		Ціна за один виріб, грн	
		минулий рік	звітний рік	минулий рік	звітний рік
1	А	150	125	30	28
2	Б	127	124	5	6
3	В	389	362	8	6
4	Г	121	125	2	3

Завдання 7. Визначити рівень виконання завдання в умовно-натуральному вираженні. За умовну одиницю прийняти мило 72%-е. Зробити висновки.

Вид продукції	Випуск продукції, т	
	план	факт
Мило 40%-е	1000	800
Мило 60%-е	1000	1000
Мило 72%-е	1000	1200

Завдання 8. Використовуючи метод ланцюгових підстановок, виконати аналіз впливу факторів на загальні витрати сировини і матеріалів. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Загальні витрати сировини на виробництво продукції, тис. грн	М	15 000	18 900
2. Річний обсяг виробництва продукції, тис. шт.	q	250	300
3. Витрати сировини виробництво одиниці продукції, кг/шт.	m	10	9
4. Ціна сировини, грн/кг	p	6	7

Завдання 9. Використовуючи метод ланцюгових підстановок, виконати аналіз впливу факторів на зміну фонду оплати праці. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Фонд оплати праці, тис. грн	ФОТ	2 850	3139,5
2. Чисельність робітників, осіб	Ч	1000	975
3. Відпрацьовано днів одним робітником	Д	285	280
4. Середня денна заробітна плата одного робітника, грн	ЗП	10,0	11,5

Завдання 10. Використовуючи метод ланцюгових підстановок, виконати аналіз впливу факторів на зміну обсягу виробництва продукції. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Обсяг виробництва продукції, млн грн	ВП	1 430	1 782
2. Фактичний час роботи обладнання, годин	Т	6 500	6 600
3. Продуктивність обладнання, т/годину	П	55	60
4. Ціна продукції, грн/т	Ц	4 000	4 500

Завдання 11. Використовуючи спосіб ланцюгових підстановок, виконати аналіз впливу факторів на зміну обсягу реалізації продукції. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Витрати на виробництво продукції (собівартість усього випуску продукції), тис. грн	С	10150	11880
2. Фактичний час роботи обладнання, годин	Т	2900	2750
3. Продуктивність обладнання, шт./годину	П	10	12
4. Собівартість одиниці продукції, грн/шт.	с	350	360

Завдання 12. Використовуючи метод абсолютних різниць, виконати аналіз впливу факторів на загальні витрати сировини і матеріалів. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Загальні витрати сировини на виробництво продукції, тис. грн	М	15 000	18 900
2. Річний обсяг виробництва продукції, тис. шт.	q	250	300
3. Витрати сировини виробництво одиниці продукції, кг/шт.	m	10	9
4. Ціна сировини, грн/кг	p	6	7

Завдання 13. Використовуючи метод абсолютних різниць, виконати аналіз впливу факторів на зміну фонду оплати праці. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Фонд оплати праці, тис. грн	ФОТ	2 850	3139,5
2. Чисельність робітників, осіб	Ч	1000	975
3. Відпрацьовано днів одним робітником	Д	285	280
4. Середня денна заробітна плата одного робітника, грн	ЗП	10,0	11,5

Завдання 14. Використовуючи метод абсолютних різниць, виконати аналіз впливу факторів на зміну обсягу виробництва продукції. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Обсяг виробництва продукції, млн грн	ВП	1 430	1 782
2. Фактичний час роботи обладнання, годин	Т	6 500	6 600
3. Продуктивність обладнання, т/годину	П	55	60
4. Ціна продукції, грн/т	Ц	4 000	4 500

Завдання 15. Використовуючи спосіб абсолютних різниць, виконати аналіз впливу факторів на зміну обсягу реалізації продукції. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Витрати на виробництво продукції (собівартість усього випуску продукції), тис. грн	С	10150	11880
2. Фактичний час роботи обладнання, годин	Т	2900	2750
3. Продуктивність обладнання, шт./годину	П	10	12
4. Собівартість одиниці продукції, грн/шт.	c	350	360

Завдання 16. Використовуючи метод відносних різниць, виконати аналіз впливу факторів на загальні витрати сировини і матеріалів. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Загальні витрати сировини на виробництво продукції, тис. грн	М	15 000	18 900
2. Річний обсяг виробництва продукції, тис. шт.	q	250	300
3. Витрати сировини виробництво одиниці продукції, кг/шт.	m	10	9
4. Ціна сировини, грн/кг	p	6	7

Завдання 17. Використовуючи метод відносних різниць, виконати аналіз впливу факторів на зміну фонду оплати праці. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Фонд оплати праці, тис. грн	ФОТ	2 850	3139,5
2. Чисельність робітників, осіб	Ч	1000	975
3. Відпрацьовано днів одним робітником	Д	285	280
4. Середня денна заробітна плата 1-го робітника, грн	ЗП	10,0	11,5

Завдання 18. Використовуючи метод відносних різниць, виконати аналіз впливу факторів на зміну обсягу виробництва продукції. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Обсяг виробництва продукції, млн грн	ВП	1 430	1 782
2. Фактичний час роботи обладнання, годин	Т	6 500	6 600
3. Продуктивність обладнання, т/годину	П	55	60
4. Ціна продукції, грн/т	Ц	4 000	4 500

Завдання 19. Використовуючи спосіб відносних різниць, виконати аналіз впливу факторів на зміну обсягу реалізації продукції. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Витрати на виробництво продукції (собівартість усього випуску продукції), тис. грн	С	10150	11880
2. Фактичний час роботи обладнання, годин	Т	2900	2750
3. Продуктивність обладнання, шт./годину	П	10	12
4. Собівартість одиниці продукції, грн/шт.	с	350	360

Завдання 20. Використовуючи індексний метод, виконати аналіз впливу факторів на загальні витрати сировини і матеріалів. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Загальні витрати сировини на виробництво продукції, тис. грн	М	15 000	18 900
2. Річний обсяг виробництва продукції, тис. шт.	q	250	300
3. Витрати сировини виробництво одиниці продукції, кг/шт.	m	10	9
4. Ціна сировини, грн/кг	p	6	7

Завдання 21. Використовуючи індексний метод, виконати аналіз впливу факторів на зміну фонду оплати праці. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Фонд оплати праці, тис. грн	ФОТ	2 850	3139,5
2. Чисельність робітників, осіб	Ч	1000	975
3. Відпрацьовано днів одним робітником	Д	285	280
4. Середня денна заробітна плата одного робітника, грн	ЗП	10,0	11,5

Завдання 22. Використовуючи індексний метод, виконати аналіз впливу факторів на зміну обсягу виробництва продукції. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Обсяг виробництва продукції, млн грн	ВП	1 430	1 782
2. Фактичний час роботи обладнання, годин	Т	6 500	6 600
3. Продуктивність обладнання, т/годину	П	55	60
4. Ціна продукції, грн/т	Ц	4 000	4 500

Завдання 23. Використовуючи індексний метод, виконати аналіз впливу факторів на зміну обсягу реалізації продукції. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Витрати на виробництво продукції (собівартість усього випуску продукції), тис. грн	С	10150	11880
2. Фактичний час роботи обладнання, годин	Т	2900	2750
3. Продуктивність обладнання, шт./годину	П	10	12
4. Собівартість одиниці продукції, грн/шт.	с	350	360

Завдання 24. Використовуючи метод часткової участі, виконати аналіз впливу факторів на загальні витрати сировини і матеріалів. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Загальні витрати сировини на виробництво продукції, тис. грн	М	15 000	18 900
2. Річний обсяг виробництва продукції, тис. шт.	q	250	300
3. Витрати сировини виробництво одиниці продукції, кг/шт.	m	10	9
4. Ціна сировини, грн/кг	p	6	7

Завдання 25. Використовуючи метод часткової участі, виконати аналіз впливу факторів на зміну фонду оплати праці. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Фонд оплати праці, тис. грн	ФОТ	2 850	3139,5
2. Чисельність робітників, осіб	Ч	1000	975
3. Відпрацьовано днів одним робітником	Д	285	280
4. Середня денна заробітна плата одного робітника, грн	ЗП	10,0	11,5

Завдання 26. Використовуючи метод часткової участі, виконати аналіз впливу факторів на зміну обсягу виробництва продукції. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Обсяг виробництва продукції, млн грн	ВП	1 430	1 782
2. Фактичний час роботи обладнання, годин	Т	6 500	6 600
3. Продуктивність обладнання, т/годину	П	55	60
4. Ціна продукції, грн/т	Ц	4 000	4 500

Завдання 27. Використовуючи спосіб часткової участі, виконати аналіз впливу факторів на зміну обсягу виробництва продукції. Зробити висновки.

Показники	Умовні позначення	Базисний період	Звітний період
1. Витрати на виробництво продукції (собівартість усього випуску продукції), тис. грн	С	10150	11880
2. Фактичний час роботи обладнання, годин	Т	2900	2750
3. Продуктивність обладнання, шт./годину	П	10	12
4. Собівартість одиниці продукції, грн/шт.	с	350	360

Завдання 28. За наведеними в таблиці даними виконати аналіз виробництва продукції підприємства, використовуючи з цією метою потрібні методи.

Результати аналізу представити у табличному та текстовому форматі.

Виробництво трубної продукції на підприємстві за 2018-2020 рр.

Показники	2018	2019	2020
1. Фактичний час роботи трубного стану, годин	3104	3698	3761
2. Продуктивність стану, т/годину	18,850	15,287	15,220
3. Виробництво труб, усього, т	58510	56531	57242
у тому числі:			
- труби вуглецеві гарячекатані	22702	21034	23076
- труби ШХ 15 гарячекатані	11410	9991	8839
- труби ШХ 15 холоднокатані	13165	13593	9579
- труби вуглецеві холоднодеформовані	11233	11913	15748

Завдання 29. За наведеними в таблиці даними виконати аналіз виробництва продукції підприємства, використовуючи з цією метою потрібні методи.

Результати аналізу представити у табличному та текстовому форматі.

Виробництво литва на підприємстві за 2018-2020 рр.

Показники	2018	2019	2020
1. Фактичний час роботи ливарного цеху, годин	5880	6241	5693
2. Продуктивність стану, т/годину	3,25	3,60	3,95
3. Виробництво литва, усього, т	19110	22467,6	22487,4
у тому числі:			
- литво чавунне	17158,9	20642,6	20657,5
- литво електросталеплавильне	179,4	144,8	151,9
- литво стальне	1531	1498,7	1454,9
- литво кольорове	170,1	128,3	155,5
- напівфабрикати бронзи	70,6	53,2	67,6

Завдання 30. За наведеними в таблиці даними виконати аналіз виробництва продукції підприємства, використовуючи з цією метою потрібні методи.

Результати аналізу представити у табличному та текстовому форматі.

Виробництво коліс на підприємстві за 2018-2020 рр.

Показники	2018	2019	2020
1. Фактичний час роботи колесопрокатного цеху, годин	5955	5991	5207
2. Продуктивність стану, т/годину	29,47	31,77	32,94
3. Виробництво коліс, усього, т	175503	190346	171516
у тому числі:			
- колеса механічно оброблені	143912	165601	154364
- колеса чорнові	31591	24745	17152

Завдання 31. За наведеними в таблиці даними виконати аналіз виробництва продукції підприємства, використовуючи з цією метою потрібні методи. Результати аналізу представити у табличному та текстовому форматі.

Виробництво готового прокату на підприємстві за 2018-2020 рр.

Показники	2018	2019	2020
1. Фактичний час роботи прокатного цеху, годин	6000	5325	4407
2. Продуктивність стану, т/годину	46,50	46,30	27,34
3. Виробництво прокату, усього, т	279600	246563	120471
у тому числі:			
- сортовий прокат	267577	228071	110833
- шахтна стійка	4474	6164	3976
- спецпрофіль	7549	12328	5662

Завдання 32. За наведеними в таблиці даними виконати аналіз виробництва продукції підприємства, використовуючи з цією метою потрібні методи. Результати аналізу представити у табличному та текстовому форматі.

Виробництво труб на підприємстві за 2018-2020 рр.

Показники	2018	2019	2020
1. Фактичний час роботи трубного цеху, годин	1280	1725	1320
2. Продуктивність стану, т/годину	20,44	24,09	21,93
3. Виробництво труб нафтового сортаменту, усього, т	26163	41555	28948
у тому числі труби діаметром:			
- 273 мм	3284	9150	4892
- 325 мм	9232	11744	10350
- 426 мм	8657	13636	8601
- 530 мм	4990	7025	5105

Завдання 33. За наведеними в таблиці даними виконати аналіз виробництва продукції підприємства, використовуючи з цією метою потрібні методи. Результати аналізу представити у табличному та текстовому форматі.

Виробництво труб на підприємстві за 2018-2020 рр.

Показники	2018	2019	2020
1. Фактичний час роботи трубного цеху, годин	3244	2769	2156
2. Продуктивність стану, т/годину	21,76	22,31	22,98
3. Виробництво труб сталевих електрозварювальних, усього, т	70589	61776	49545
у тому числі труби діаметром:			
- 40 мм	17234	15031	11973
- 57 мм	19221	17018	13960
- 76 мм	15812	13609	10551
- 108 мм	18322	16118	13061

Завдання 34. За наведеними в таблиці даними виконати аналіз виробництва продукції підприємства, використовуючи з цією метою потрібні методи. Результати аналізу представити у табличному та текстовому форматі.

Виробництво трубної продукції на підприємстві за 2018-2020 рр.

Показники	2018	2019	2020
1. Фактичний час роботи трубного стану, годин	2909	3227	3538
2. Продуктивність стану, т/годину	14,28	12,29	10,64
3. Виробництво труб, усього, т	41540	39660	37644
у тому числі:			
- труби ПЕД	18466	20041	22057
- труби КВД гарячекатані	7470	8999	8977
- труби КВД холоднокатані	15604	10620	6610

Завдання 35. За наведеними в таблиці даними виконати аналіз якості продукції за допомогою показника сортності продукції, розраховавши його усіма можливими методами.

Обсяги виробництва однорідної продукції підприємства за сортами.

Сорт	Посортний коефіцієнт	Плановий період		Звітний період	
		Кількість виробів, од.	Сума, грн	Кількість виробів, од.	Сума, грн
Перший	1,0	550	5500	630	6300
Другий	0,7	320	2240	170	1190
Третій	0,6	75	450	135	810
Усього		945	8190	935	8300

Завдання 36. За наведеними в таблиці даними виконати аналіз ритмічності виробництва дверних блоків.

Вихідні дані для розрахунку ритмічності виробництва

Квартал	Виробництво дверних блоків, од.	
	план	факт
1 квартал	756	613
2 квартал	756	840
3 квартал	756	744
4 квартал	756	888
Усього	3034	3015

Завдання 37. Проаналізувати виконання плану щодо асортименту продукції, використовуючи різні способи розрахунку.

Вихідні дані по підприємству ТОВ «Щедрість», грн

Макаронні вироби	План	Факт
Метелики	22 500	25 000
Ріжки	21 000	20 000
Спіральки	20 050	20 900
Гребінчики	18 000	19 000
Усього	81 550	84 900

Завдання 38. Проаналізувати виконання плану асортименту продукції за даними, наведеними в таблиці, використовуючи різні способи розрахунку.

Вихідні дані по підприємству ТОВ «Сластьона», грн

Торти	План	Факт
Наполеон	124578	125457
Київський	98745	99478
Празький	134578	135546
Тропіканка	144569	144599

Завдання 39. За наведеними в таблиці даними виконати аналіз ритмічності виробництва чавуну.

Вихідні дані для розрахунку ритмічності виробництва

Квартал	Виробництво чавуну, т	
	план	факт
1 квартал	345000	371733
2 квартал	388500	391028
3 квартал	322320	337035
4 квартал	382300	395655
Усього	1438120	1495451

Завдання 40. Проаналізувати виконання плану реалізації продукції по асортименту та структурі за даними, представленими в таблиці.

Вихідні дані для аналізу асортименту продукції, тис. грн

Продукція	План	Факт
Молочна продукція	1750	1775
Хлібобулочні вироби	220	245
Ковбаси	2100	1973
Бакалія	980	954

Завдання 41. Відомі дані про реалізацію колісної продукції підприємства (див. табл.). Проаналізувати динаміку та структуру реалізації продукції, розрахувавши з цією метою необхідні показники.

Динаміка реалізації колісної продукції заводу, млн грн

	2017	2018	2019	2020	2021
Реалізовано колісної продукції	3322,1	4349,7	6770,6	4670,7	5028,2
у тому числі:					
- на внутрішній ринок	1192,6	1987,8	3114,5	2354,0	1593,9
- на зовнішній ринок	2129,5	2361,9	3656,1	2316,7	3434,3

Завдання 42. Відомі дані про реалізацію труб сталевих безшовних гарячекатаних по підприємству (див. табл.). Проаналізувати динаміку та структуру реалізації продукції, розрахувавши з цією метою необхідні показники.

Динаміка реалізації труб сталевих по заводу, млн грн

	2017	2018	2019	2020	2021
Реалізовано труб сталевих безшовних гарячекатаних	2758,1	3070,3	2306,9	1847,9	526,0
у тому числі:					
- на внутрішній ринок	990,2	1403,1	1245,7	931,3	166,7
- на зовнішній ринок	1767,9	1667,2	1061,2	916,6	359,3

Завдання 43. Відомі дані про реалізацію труб обсадних підприємства (див. табл.). Проаналізувати динаміку та структуру реалізації продукції, розрахувавши з цією метою необхідні показники.

Динаміка реалізації труб обсадних по заводу, млн грн

	2017	2018	2019	2020	2021
Реалізовано труб обсадних	3136,9	4736,0	3584,8	816,2	339,4
у тому числі:					
- на внутрішній ринок	1126,1	2164,4	1935,8	411,4	107,6
- на зовнішній ринок	2010,8	2571,6	1649,0	404,8	231,8

Завдання 44. Відомі дані про реалізацію заготовки МБЛЗ (машина безперервного лиття заготовок) підприємства (див. табл.). Проаналізувати динаміку та структуру реалізації продукції, розрахувавши з цією метою необхідні показники.

Динаміка реалізації заготовки МБЛЗ по металургійному комбінату, млн грн

	2015	2016	2017	2018	2019
Реалізовано заготовки МБЛЗ	12785,6	9956,7	11237,1	20867,0	16576,6
у тому числі:					
- на внутрішній ринок	1099,6	1284,4	4955,6	12332,4	6962,2
- на зовнішній ринок	11686,0	8672,3	6281,5	8534,6	9614,4

Завдання 45. Відомі дані про реалізацію катанки по підприємству (див. табл.). Проаналізувати динаміку та структуру реалізації продукції, розрахувавши з цією метою необхідні показники.

Динаміка реалізації заготовки катанки по металургійному комбінату, млн грн

	2015	2016	2017	2018	2019
Реалізовано катанки	1394,4	1668,0	2068,8	4300,6	4158,7
у тому числі:					
- на внутрішній ринок	119,9	215,2	912,3	2541,7	2412,0
- на зовнішній ринок	1274,5	1452,8	1156,5	1758,9	1746,7

Завдання 46. Відомі дані про реалізацію кута по підприємству (див. табл.). Проаналізувати динаміку та структуру реалізації продукції, розрахувавши з цією метою необхідні показники.

Динаміка реалізації кута по металургійному комбінату, млн грн

	2015	2016	2017	2018	2019
Реалізовано кута	1522,9	1234,7	1098,5	537,9	385,7
у тому числі:					
- на внутрішній ринок	131,0	159,3	484,4	317,9	162,0
- на зовнішній ринок	1391,9	1075,4	614,1	220,0	223,7

Завдання 47. Відомі дані про реалізацію трикотажних виробів підприємства (див. табл.). Проаналізувати динаміку та структуру реалізації продукції, розрахувавши з цією метою необхідні показники.

Динаміка реалізації трикотажних виробів, тис. грн

	2014	2015	2016	2017	2018
Реалізовано трикотажних виробів	43805	56192	62315	68487	70234
у тому числі:					
- Далеке зарубіжжя	4555	7193	7353	8629	9973
- Ближнє зарубіжжя	30664	38604	40318	42120	41228
- Україна	8586	10395	14644	17738	19033

Завдання 48. Підприємство «ІНТЕРПАЙП НТЗ» функціонує як публічне акціонерне товариство і виробляє трубну та колісну продукцію. Показники його діяльності за 2 роки наведено в таблиці.

Показники діяльності ПАТ «ІНТЕРПАЙП НТЗ»

Показники діяльності	2020	2021
1. Чистий дохід, тис. грн	9407237	8225588
2. Чисельність персоналу, осіб	4090	2579
3. Матеріальні витрати, тис. грн	7758747	6461339
4. Основні засоби, тис. грн:		
- на початок року	3446147	4008981
- на кінець року	4008981	3317783
5. Оборотні активи, тис. грн		
- на початок року	16589109	14307869
- на кінець року	14307869	14202570
6. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	22905	(486412)

Виконати аналіз ефективності використання виробничих ресурсів підприємства за наступним переліком питань:

- 1) здійснити розрахунок цих показників, надавши відповідні формули з поясненням символів;
- 2) визначити абсолютне і відносне відхилення та індекси за показниками, представленими в таблиці в якості вихідної бази;
- 3) визначити абсолютне і відносне відхилення за розрахованими показниками ефективності використання виробничих ресурсів;
- 4) перевірити взаємозв'язок індексів;
- 5) виконати абсолютний вплив факторів на зміну показників ефективності використання виробничих ресурсів;
- 6) результати аналізу оформити у табличному та текстовому форматі.

Завдання 49. Підприємство «НОВА ПОШТА» функціонує як товариство з обмеженою відповідальністю і надає послуги з експрес-доставки по Україні. Показники його діяльності за 2 роки наведено в таблиці.

Показники діяльності ТОВ «НОВА ПОШТА»

Показники діяльності	2019	2020
1. Чистий дохід, тис. грн	13453318	16902857
2. Чисельність персоналу, осіб	27334	27176
3. Матеріальні витрати, тис. грн	1328450	1439947
4. Основні засоби, тис. грн:		
- на початок року	906067	2108977
- на кінець року	2108977	3351500
5. Оборотні активи, тис. грн		
- на початок року	1912488	2287962
- на кінець року	2287962	2716690
6. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	782954	991292

Виконати аналіз ефективності використання виробничих ресурсів підприємства за наступним переліком питань:

- 1) здійснити розрахунок цих показників, надавши відповідні формули з поясненням символів;
- 2) визначити абсолютне і відносне відхилення та індекси за показниками, представленими в таблиці в якості вихідної бази;
- 3) визначити абсолютне і відносне відхилення за розрахованими показниками ефективності використання виробничих ресурсів;
- 4) перевірити взаємозв'язок індексів;
- 5) виконати абсолютний вплив факторів на зміну показників ефективності використання виробничих ресурсів;
- 6) результати аналізу оформити в табличному та текстовому форматі.

Завдання 50. Підприємство «Дніпровський агрегатний завод» функціонує як приватне акціонерне товариство і виробляє машинобудівельну продукцію. Показники його діяльності за 2 роки наведено в таблиці.

Показники діяльності АТ «ДАЗ»

Показники діяльності	2019	2020
1. Чистий дохід, тис. грн	215433	147746
2. Чисельність персоналу, осіб	1142	753
3. Матеріальні витрати, тис. грн	88281	41378
4. Основні засоби, тис. грн:		
- на початок року	133354	128459
- на кінець року	128459	121024
5. Оборотні активи, тис. грн		
- на початок року	301052	248972
- на кінець року	248972	262832
6. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	168	1907

Виконати аналіз ефективності використання виробничих ресурсів підприємства за наступним переліком питань:

- 1) здійснити розрахунок цих показників, надавши відповідні формули з поясненням символів;
- 2) визначити абсолютне і відносне відхилення та індекси за показниками, представленими в таблиці в якості вихідної бази;
- 3) визначити абсолютне і відносне відхилення за розрахованими показниками ефективності використання виробничих ресурсів;
- 4) перевірити взаємозв'язок індексів;
- 5) виконати абсолютний вплив факторів на зміну показників ефективності використання виробничих ресурсів;
- 6) результати аналізу оформити в табличному та текстовому форматі.

Завдання 51. Підприємство «Дніпропетровський олійноекстракційний завод» функціонує як приватне акціонерне товариство з іноземними інвестиціями і спеціалізується на виробництві рафінованої соняшникової олії торгової марки «Олейна». Показники його діяльності за 2 роки наведено в таблиці.

Показники діяльності ПрАТ «Дніпропетровський олійноекстраційний завод»

Показники діяльності	2019	2020
1. Чистий дохід, тис. грн	490490	534743
2. Чисельність персоналу, осіб	331	316
3. Матеріальні витрати, тис. грн	120486	119224
4. Основні засоби, тис. грн:		
- на початок року	4795	3761
- на кінець року	3761	3045
5. Оборотні активи, тис. грн		
- на початок року	692344	634080
- на кінець року	634080	705599
6. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	(3217)	54008

Виконати аналіз ефективності використання виробничих ресурсів підприємства за наступним переліком питань:

- 1) здійснити розрахунок цих показників, надавши відповідні формули з поясненням символів;
- 2) визначити абсолютне і відносне відхилення та індекси за показниками, представленими в таблиці в якості вихідної бази;
- 3) визначити абсолютне і відносне відхилення за розрахованими показниками ефективності використання виробничих ресурсів;
- 4) перевірити взаємозв'язок індексів;
- 5) виконати абсолютний вплив факторів на зміну показників ефективності використання виробничих ресурсів;
- 6) результати аналізу оформити в табличному та текстовому форматі.

Завдання 52. Державне підприємство «Національна атомна енергогенеруюча компанія» Енергоатом" спеціалізується на виробництві електричної енергії. Показники його діяльності за 2 роки наведено в таблиці.

Показники ДП «НАЕК «Енергоатом»

Показники діяльності	2020	2021
1. Чистий дохід, тис. грн	45648563	83118205
2. Чисельність персоналу, осіб	34247	34657
3. Матеріальні витрати, тис. грн	12412685	39714360
4. Основні засоби, тис. грн:		
- на початок року	162731629	161994862
- на кінець року	161994862	164345424
5. Оборотні активи, тис. грн		
- на початок року	36010055	43013402
- на кінець року	43013402	45215155
6. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	(4845208)	5914484

Виконати аналіз ефективності використання виробничих ресурсів підприємства за наступним переліком питань:

- 1) здійснити розрахунок цих показників, надавши відповідні формули з поясненням символів;
- 2) визначити абсолютне і відносне відхилення та індекси за показниками, представленими в таблиці в якості вихідної бази;

- 3) визначити абсолютне і відносне відхилення за розрахованими показниками ефективності використання виробничих ресурсів;
- 4) перевірити взаємозв'язок індексів;
- 5) виконати абсолютний вплив факторів на зміну показників ефективності використання виробничих ресурсів;
- 6) результати аналізу оформити в табличному та текстовому форматі.

Завдання 53. Підприємство «Арселор Міттал Кривий ріг» функціонує як публічне акціонерне товариство і спеціалізується на виробництві металургійної продукції.

Показники його діяльності за 2 роки наведено в таблиці.

Показники ПАТ «Арселор Міттал Кривий ріг»

Показники діяльності	2018	2019
1. Чистий дохід, тис. грн	67963171	62409226
2. Чисельність персоналу, осіб	20673	19990
3. Матеріальні витрати, тис. грн	44000948	45621975
4. Основні засоби, тис. грн:		
- на початок року	47134368	47029241
- на кінець року	47029241	47757468
5. Оборотні активи, тис. грн		
- на початок року	33877631	39283462
- на кінець року	39283462	36881636
6. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	11361753	(2265232)

Виконати аналіз ефективності використання виробничих ресурсів підприємства за наступним переліком питань:

- 1) здійснити розрахунок цих показників, надавши відповідні формули з поясненням символів;
- 2) визначити абсолютне і відносне відхилення та індекси за показниками, представленими в таблиці в якості вихідної бази;
- 3) визначити абсолютне і відносне відхилення за розрахованими показниками ефективності використання виробничих ресурсів;
- 4) перевірити взаємозв'язок індексів;
- 5) виконати абсолютний вплив факторів на зміну показників ефективності використання виробничих ресурсів;
- 6) результати аналізу оформити в табличному та текстовому форматі.

Завдання 54. Підприємство «Водафон Україна» функціонує як приватне акціонерне товариство, основним видом діяльності якого є діяльність у сфері безпроводного електрозв'язку.

Показники його діяльності за 2 роки наведено в таблиці.

Показники «Водафон Україна»

Показники діяльності	2019	2020
1. Чистий дохід, тис. грн	15036018	17292036
2. Чисельність персоналу, осіб	2646	2410
3. Матеріальні витрати, тис. грн	3894822	4485160
4. Основні засоби, тис. грн:		
- на початок року	11305223	11868352
- на кінець року	11868352	12209286
5. Оборотні активи, тис. грн		
- на початок року	4161402	2624449
- на кінець року	2624449	15915318
6. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	2099917	1314543

Виконати аналіз ефективності використання виробничих ресурсів підприємства за наступним переліком питань:

- 1) здійснити розрахунок цих показників, надавши відповідні формули з поясненням символів;
- 2) визначити абсолютне і відносне відхилення та індекси за показниками, представленими в таблиці в якості вихідної бази;
- 3) визначити абсолютне і відносне відхилення за розрахованими показниками ефективності використання виробничих ресурсів;
- 4) перевірити взаємозв'язок індексів;
- 5) виконати абсолютний вплив факторів на зміну показників ефективності використання виробничих ресурсів;
- 6) результати аналізу оформити в табличному та текстовому форматі.

Завдання 55. На підставі даних таблиці дайте оцінку рівня витрат на 1 грн товарної продукції, попередньо розрахувавши їх.

Показник	За минулий рік	За звітний рік	
		План	Фактично
1. Товарна продукція, тис. грн		50 200	50 850
2. Собівартість товарної продукції, тис. грн		41 666	42 150
3. Витрати на 1 грн продукції, коп.	80,00	???	???

Завдання 56. Вивчіть структуру собівартості за елементами витрат і дайте оцінку змінам питомої ваги окремих статей.

Стаття	Минулий рік	(тис. грн)	
		Минулий рік	Звітний рік
1. Матеріальні витрати	28732		30076
у тому числі: електроенергія	6612		10263
паливо	7736		13200
інші	14384		6613
2. Витрати на оплату праці	5837		3233
3. Відрахування на соціальні заходи	912		1932
4. Амортизація	7860		3673
5. Інші витрати	10239		1799
Разом	53580		40713

Завдання 57. Проаналізуйте комплексні статті витрат (тис. грн).

Стаття витрат	За кошторисом	Фактично
1. Витрати на утримання та експлуатацію устаткування	2500	2690
- у тому числі, амортизація устаткування	400	420
2. Інші загальновиробничі витрати	1000	1062
- у тому числі, заробітна плата цехового персоналу	250	260
Разом	3500	3752
3. Товарна продукція	50 200	50 850

Завдання 58. Проаналізуйте витрати матеріалів і зробіть розрахунок впливу факторів на обсяг продукції за наведеними нижче даними. Чи є резерви випуску продукції?

Показник	Значення показників	
	За планом	Фактично
1. Товарна продукція:		
у вартісному виразі, тис. грн.	120,0	100,0
у натуральному обчисленні, шт.	2400	2000
2. Норма витрачання, кг/шт.	200	250

Завдання 59. Дайте оцінку витрачання матеріалів і розрахуйте вплив факторів на відхилення від плану.

Матеріал	Одиниця виміру	За планом		Фактично	
		Норма витрат на один виріб	Сума, гр. од.	Норма витрат на один виріб	Сума, гр. од.
Дошки	м ³	3	300	2	280
Фанера	м ²	1,5	75	1,6	128
Разом		×	375	×	408

Завдання 60. Дайте оцінку стану використання сировини на 1 т шлакопортландцементу.

Основні матеріали і сировина	За планом			Фактично		
	Норма витрат, кг/т	Ціна за 1 т, гр. од.	Сума, гр. од.	Норма витрат, кг/т	Ціна за 1 т, гр. од.	Сума, гр. од.
1. Клінкер	620	65	40,30	625	62	38,75
2. Шлак	351	9	3,16	363	12	4,35
3. Гіпс	60	22	1,32	40	25	1,00
Разом			44,78			44,10

Завдання 61. Розрахуйте вплив факторів на прибуток від реалізації, попередньо розрахувавши його. Які резерви зростання прибутку?

Показник	За планом	Фактично
1. Реалізовано продукції, т	10 000	8000
2. Собівартість 1 т реалізованої продукції, гр. од.	65	60
3. Ціна за 1 т продукції, гр. од.	80	85
4. Прибуток від реалізації товарної продукції, гр. од.	???	???

Завдання 62. За даними таблиці проаналізуйте прибуток підприємства і вкажіть фактори, які вплинули на його зміни. Чи є резерви збільшення прибутку?

Показник	За планом	Фактично
1. Реалізація продукції		
- у вартісному виразі, тис. гр. од.	800	600
- у тонах	1600	1000
2. Собівартість 1 т реалізованої продукції, гр. од.	450	400
3. Чистий прибуток, тис. гр. од.	55,0	50,0

Примітка: виробляється і реалізується один вид продукції.

Завдання 63. За наведеними даними проаналізуйте прибуток підприємства і попередньо розрахувавши невідомі показники. Вкажіть фактори, які змінили прибуток. Чи є резерви збільшення прибутку від реалізації?

Показник	Значення показника	
	у минулому місяці	у звітному місяці
1. Реалізація продукції:		
у тис. грн.	4000,0	3000,0
у тонах	800	500
2. Ціна за 1 т, грн		
3. Собівартість 1 т реалізованої продукції, грн	4500	5000
4. Одержаний прибуток з 1 т продукції, грн		
5. Валовий прибуток від реалізації товарної продукції, тис. грн		
6. Інші прибутки і (збитки), тис. грн	50	(100)
7. Податок на прибуток (18%)		
8. Чистий прибуток, тис. грн		

Завдання 64. Розрахуйте вплив факторів на прибуток від реалізації (на підприємстві один вид продукції), попередньо розрахувавши його.

Показник	Значення показника	
	План	Звіт
1. Реалізовано продукції, т	1200	1000
2. Собівартість 1 т, гр. од.	500	600
3. Ціна за 1 т, гр. од.	600	800
4. Прибуток за 1 т, гр. од..		
5. Валовий прибуток від реалізації товарної продукції, гр. од.		

Завдання 65. За даними таблиці (тис. грн) розрахуйте відповідні показники рентабельності продукції і підприємства. Зробіть висновки щодо зміни їх проти минулого року.

Показник	У минулому році	У звітному році
1. Чистий прибуток (після утримання податків)	28730	35960
2 Валовий прибуток від реалізації товарної продукції	???	???
3. Собівартість реалізованої продукції	367880	380370
4. Виручка від реалізації продукції (без ПДВ)	432800	458280
5. Вартість майна	158 490	167 769
6. Власні кошти	127 258	130 918

Завдання 66. На підставі даних таблиці проаналізуйте напрями використання прибутку.

Показники	За минулий рік		За звітний рік	
	Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%
1. Використано на:				
- виробничий розвиток	400		595	
- соціальний розвиток	1472		2069	
- заохочування робітників	1001		1067	
- дивіденди	—		200	
- вилучення виручки	—		—	
- поповнення оборотних коштів	—		25	
- інші цілі	—		—	
Разом	2873		3596	

Завдання 67. Проаналізуйте рентабельність окремих видів продукції на підставі даних таблиці (%).

Показник	У минулому році	У звітному році	
		за планом	фактично
1. Середня рентабельність продукції в галузі	20	×	16,5
2. Середня рентабельність продукції підприємства у тому числі:	28	30	29,5
продукція «А» (12) ¹	1	5	4
продукція «Б» (25)	40	41	43
продукція «В» (18)	20	28	35
продукція «Г» (5)	30	30	20
продукція «Д» (3)	- 15	- 4	- 57
продукція «Е» (17)	18	15	14
продукція «Є» (4)	60	65	70
продукція «Ж» ²	5	8	10
продукція «З»	21	20	26
продукція «И»	12	10	28
продукція «І»	48	40	42
продукція «Ї»	76	78	90
продукція «К»	40	35	22
продукція «Л»	15	×	12
продукція «М»	45	—	—
продукція «Н»	×	8	17

Примітки. ¹ У дужках (тут і далі) надано питомі обсяги виробництва окремих видів продукції, %.

² Продукція «Ж» - «Н» належить до групи «інша».

Завдання 68. Розрахуйте критичну точку обсягу виробництва продукції, за якого забезпечується беззбитковість роботи підприємства. Який запас міцності має підприємство?

Показник	Значення показника
1. Загальна сума постійних витрат підприємства, тис. грн	480
2. Ціна виробу, грн	20
3. Змінні витрати у складі даного виробу, грн	8
4. Виробнича собівартість одиниці продукції, грн (обсяг виробництва продукції - 20000 одиниць)	32
5. Критична точка обсягу виробництва (беззбитковість): одиниць	
	тис. грн
6. Запас міцності: абсолютний (одиниць)	
	відносний (%)

Завдання 69. За даними, взятими з ф. № 2 (тис. грн) річного звіту підприємства, проаналізуйте прибуток від реалізації та рівень рентабельності.

Показник	Значення показника	
	Прибутки	Збитки
1. Виручка від реалізації продукції	3431	×
2. Податок на додану вартість	×	436
3. Акцизний збір	×	208
4. Собівартість реалізованої продукції	×	2180
5. Результат від реалізації	607	
6. Рівень рентабельності продукції, %	...	×

Примітка. Рентабельність продукції

в минулому році 33,1 ×

Завдання 70. За даними, взятими з ф. № 2 річного звіту підприємства, проаналізуйте прибуток від реалізації та рівень рентабельності.

Показник	Значення показника, тис. грн	
	Прибутки	Збитки
1. Виручка від реалізації продукції	2700	×
2. Податок на додану вартість	×	400
3. Акцизний збір	×	-
4. Собівартість реалізованої продукції	×	2000
5. Результат від реалізації	300	
6. Рівень рентабельності продукції, %	...	×

Примітка. Рентабельність продукції

в минулому році 12,0 ×

Завдання 71. Дайте загальну оцінку розділів балансу та його зміни за звітний період. Структуру балансу наведено в таблиці (тис. грн).

Актив	На початок року	На кінець року	Пасив	На початок року	На кінець року
I. Необоротні активи	120221	125951	I. Власний капітал	125211	124631
II. Оборотні активи	39723	42019	II. Забезпечення наступних витрат і платежів	1047	1522
III. Витрати майбутніх періодів	56	30	III. Довгострокові зобов'язання	1000	5565
			IV. Поточні зобов'язання	32719	36269
			V. Доходи майбутніх періодів	23	13
Баланс	160000	168000	Баланс	160000	168000

Завдання 72. Проаналізуйте динаміку і структуру активів балансу, доповнивши таблицю вихідних даних результатами розрахунків. Зробіть висновки.

Актив	Абсолютні величини (тис. грн)	
	на початок періоду	на кінець періоду
I. Основні засоби та інші необоротні активи	797358	883321
II. Оборотні активи	277936	543549
— запаси	12194	16650
— дебіторська заборгованість та інші оборотні активи	246541	376783
— грошові кошти та їх еквіваленти	19201	150116
III. Витрати майбутніх періодів	-	-
Баланс	1075294	1426870

Завдання 73. Проаналізуйте динаміку і структуру пасивів балансу, доповнивши таблицю вихідних даних результатами розрахунків. Зробіть висновки.

Пасив	Абсолютні величини, тис. грн	
	на початок періоду	на кінець періоду
I. Власний капітал	125211	124631
II. Забезпечення наступних витрат і платежів	1047	1522
III. Довгострокові зобов'язання	1000	5565
у тому числі довгострокові кредити банків	1000	800
V. Поточні зобов'язання	32719	36269
у тому числі: короткострокові кредити банків	4510	2041
кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	2000	7248
VI. Доходи майбутніх періодів	23	13
БАЛАНС	160000	168000

Завдання 74. Проаналізуйте дебіторську (тис. грн). Зробіть висновки.

Показник	На початок року	На кінець року
Дебіторська заборгованість		
– за товари, роботи, послуги	4000	1200
– за розрахунками:		
за виданими авансами	88	286
– інша поточна дебіторська заборгованість	8100	5200
Разом		

Завдання 75. Проаналізуйте кредиторську заборгованість (тис. грн). Зробіть висновки.

Показник	На початок року	На кінець року
Кредиторська заборгованість		
– короткострокові кредити банків	4510	2041
– за довгостроковими зобов'язаннями		200
– за товари, роботи, послуги	2000	7248
– за розрахунками:		
з одержаних авансів	18039	17528
з бюджетом	4343	269
зі страхування	1255	2004
з оплати праці	1167	879
із внутрішніх розрахунків	400	150
інші кредитори	1005	5950
Разом		

Завдання 76. За даними активу балансу розрахуйте основні показники, які характеризують стан і структуру коштів підприємства. До якої галузі народного господарства може належати це підприємство?

Показник	Значення показника	
	На кінець року, тис. грн.	%
I. Основні засоби та інші необоротні активи	2000	
з них основні засоби	???	
залишкова вартість	1200	
знос	600	
II. Обігові активи	2000	
з них:		
готова продукція	200	
товари за купівельною вартістю	20	
грошові засоби, розрахунки та інші активи	500	
з них грошові засоби	50	
Разом	4000	100

3.2. Методичні рекомендації до виконання завдань

Усі завдання, які повинен виконати кожен студент за індивідуальним варіантом, складено з урахуванням отриманих знань з цієї чи іншої теми теоретичного курсу навчання. Тому для їх виконання можна використовувати будь-яку навчальну літературу з економічного аналізу, у тому числі, й ту, що наведено у даних навчально-методичних рекомендаціях. Переважна частина усіх підручників, навчальних посібників з цієї дисципліни містить за кожною темою (розділом) приклади проведення аналізу, що допомагає студенту при виконанні власного завдання.

Оскільки всі завдання мають розрахунково-аналітичний характер, після виконання розрахунків, формування з цієї метою за необхідності додаткових таблиць обов'язково надається текстовий формат аналізу.

У відповідності з умовами завдання студентом самостійно обираються методи проведення аналізу. Загалом передбачено використання трьох методичних підходів:

- аналіз динаміки показників;
- аналіз структури;
- факторний аналіз абсолютних і відносних величин.

Мінімальна кількість методів, а саме факторний детермінований аналіз, використовується у завданнях 8-27, максимальна – у завданнях 28-34. Умови більшості інших завдань передбачають застосування двох методів. Наприклад, у завданнях 48-54 це аналіз динаміки і факторний аналіз. До речі ці завдання та багато інші побудовано з використанням реальних даних про діяльність конкретних підприємств, що містяться в їх офіційній звітності. Незначна кількість завдань передбачає порівняння з плановим завданням.

Поміж названих методів у випадках, коли це є доцільним, також рекомендується використовувати, графічний спосіб надання результатів аналізу. Особливо це доречно при аналізі динаміки показників за досить тривалий період часу певний період часу, наприклад, у завданнях 41-47.

3.3. Оформлення роботи, її захист та критерії оцінювання

При оформленні роботи потрібно дотримуватись наступних вимог:

- матеріал роботи викладається українською мовою. Стиль – науковий, чіткий без орфографічних і синтаксичних помилок;
- робота виконується у комп'ютерному наборі на одній стороні білого аркуша формату А4 (210x297мм) з використанням шрифту Times New Roman текстового редактора Word розміру 14 з міжрядковим інтервалом 1,3. Розміри полів: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Шрифт друку – чіткий, рядок – чорного кольору, щільність тексту однакова;
- сторінки контрольної роботи нумерують наскрізно. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш (додаток 2), який включають до загальної нумерації, але номер сторінки на ньому не ставлять. Вперше номер сторінки проставляють на другому аркуші вступу внизу посередині сторінки без крапки

в кінці;

- для нумерації сторінок використовуються арабські цифри; знак № не ставлять;

- список використаних джерел оформлюється згідно з вимогами до бібліографічного опису;

Завершена робота подається студентом викладачу для перевірки у термін, визначений навчальним графіком. Робота може бути повернута студентові для доробки та усунення недоліків згідно із зауваженнями викладача.

Після перевірки керівником студент захищає роботу, відповідаючи на запитання стосовно сутності виконаної ним роботи.

На підставі відповідей на запитання, з урахуванням дотримання правил до оформлення роботи викладач виставляє в екзаменаційну відомість підсумкову диференційовану оцінку за 12-бальною шкалою.

У процесі захисту враховується низка важливих показників якості виконаної роботи: повнота, правильність розрахунків, ступінь самостійності їх виконання; глибина текстового аналізу до розрахунків, розвиненість мови викладу праці та її загальне оформлення; уміння стисло, послідовно й чітко викласти результати роботи; здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди; загальний рівень підготовки студента.

Критерії оцінювання. Оцінюється кожне з 8 завдань, розподілених за темами (див. додаток 1):

Тема 2. п.1 – 1 б.

Тема 2. п.2 – 2,5 б.

Тема 3 – 1 б.

Тема 4. п.1 – 2 б.

Тема 4. п.2 – 1 б.

Теми 5-7 – 2,5 б.

Теми 8-9. п.1 – 1 б.

Тема 9. п.2 – 1 б.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Економічний аналіз : навч. посіб. / за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. Київ : КНЕУ, 2007. 560 с.
2. Кіндрацька Г. І., Білик М. С., Загородній А. Г. Економічний аналіз: теорія і практика : підручник. Львів : Магнолія, 2016. 440 с.
3. Кулік А. В. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. Київ : Вид. Дім «Персонал», 2018. 452 с.
4. Мошенський С. З., Олійник О. В. Економічний аналіз : підручник / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. Житомир : ПП «Рута», 2015. 704 с.
5. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : Знання, 2015. 662 с.
6. Ігнашкіна Т. Б., Гончарук О. В., Губаренко Л. М. Статистика : навч. посіб. Дніпро : НМетАУ, 2018. Ч. 1. 74 с.
7. Ігнашкіна Т. Б., Гончарук О. В., Губаренко Л. М. Статистика : навч. посіб. Дніпро : НМетАУ, 2018. Ч. 2. 78 с.
8. Бутко А. Д. Теорія економічного аналізу : підручник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. 411 с.
9. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз господарської діяльності : підручник / за ред. Л. М. Кіндрацької. Київ : КНЕУ, 2016. 629 с.
10. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / за заг. ред. І. В. Сіменко, Т. Д. Косової. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 384 с.
11. Петряєва З. Ф. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 372 с.
12. Мулик Т. О. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 288 с.
13. Антонюк О. П. Економічний аналіз : посіб. Київ : «Ліра-К», 2016. 320 с.
14. Воронко О. С. Економічний аналіз : навч. посіб. Київ : «Ліра-К», 2016. 280 с.
15. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз : навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. 290 с.
16. Івахненко В. М. Курс економічного аналізу : навч.-метод. посіб. для сам. вивч. дисципліни. Київ : КНЕУ, 2015. 263 с.
17. Міщук Г. Ю., Джигар Т. М., Шишкіна О. О. Економічний аналіз : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2017. 156 с.
18. Мішеніна, Н. В., Мішеніна Г. А., Ярова І. Є. Економічний аналіз : навч. посіб. Суми : СумДУ, 2014. 306 с.
19. Тринька Л. Я., Липчанська (Іванчук) О. В. Економічний аналіз : навч.-метод. посіб. Київ : Алерта, 2013. 568 с.

ВАРІАНТИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Таблиця Д.1.1

Розподіл завдань за варіантами

№ варіанта	Номери завдань за темами дисципліни							
	Тема 2. п.1	Тема 2. п.2	Тема 3	Тема 4. п.1	Тема 4. п.2	Теми 5-7	Теми 8-9. п.1	Тема 9. п.2
1	1	8	41	28	35	48	55	71
2	2	12	42	29	36	49	56	72
3	3	16	43	30	37	50	57	73
4	4	20	44	31	38	51	58	74
5	5	24	45	32	39	52	59	75
6	6	9	46	33	40	53	60	76
7	7	13	47	34	35	54	61	71
8	7	17	45	30	36	53	62	75
9	6	21	46	31	37	54	63	76
10	5	25	44	32	38	48	64	74
11	4	10	43	33	39	49	65	73
12	3	14	42	28	40	51	66	72
13	2	18	47	34	35	52	67	76
14	1	22	41	29	36	50	68	75
15	3	26	46	33	37	49	69	74
16	2	11	43	32	38	48	70	73
17	1	15	42	31	39	51	58	72
18	6	19	41	30	40	52	55	71
19	5	23	44	29	35	53	56	74
20	4	27	45	28	36	50	57	73

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
Кафедра економіки та підприємництва ім. Т.Г. Беня

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

з дисципліни «ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ»

Варіант ____

Виконав
здобувач гр. _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Викладач
к.е.н., професор

(підпис)

Ігнашкіна Т.Б.
(прізвище, ініціали)

Дніпро

20__

Навчально-методичне видання

Ігнашкіна Тетяна Борисівна

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Навчально-методичні рекомендації
до вивчення дисципліни та виконання індивідуальних завдань

Електронне видання

Експертний висновок склала канд. екон. наук, доц. Тетяна Семенова

Зареєстровано НМВ УДУНТ (№ 798 від 20.11.2024)

Комп'ютерна верстка Т. Б. Ігнашкіна

Формат 60x84_{1/16}. Ум. друк. арк. 2,67. Обл.-вид. арк. 2,06.

Зам. № 121

Видавець: Український державний університет науки і технологій
вул. Лазаряна, 2, ауд. 2216, м. Дніпро, 49010.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7709 від 14.12.2022